

अनुसूचित जाती उपयोजना अंतर्गत
अनुसूचित जाती/ नवबौद्ध शेतकऱ्यांना
शेतीसाठी अर्थसहाय्य देण्याची योजना सन
२०१२-१३ मध्ये राबविण्यासाठी वित्तीय
मान्यता देण्याबाबत

महाराष्ट्र शासन

कृषी, पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभाग

शासन निर्णय क्रमांक: विधयो-१६१२/ प्र.क्र. ११९/ ४अ

मंत्रालय विस्तार, मुंबई - ४०० ०३२

तारीख: ३० मार्च, २०१३

वाचा -

- १) शासन निर्णय, कृषि व पदुम विभाग, क्र. विधयो-१६१२/ प्र.क्र. ११९/४अ, दि. १३ जुलै, २०१२ व २२ ऑक्टोबर, २०१२
- २) कृषि आयुक्तालयाचे पत्र क्र. विप्र-७/ विधयो / निधी उप / १०५ / २०१३, दि. ३० जानेवारी, २०१३

प्रस्तावना

दारिद्र्य रेषेखाली असणाऱ्या अनुसूचित जाती / नवबौद्ध शेतकऱ्यांचे उत्पन्न वाढवून त्यांना दारिद्र्य रेषेवर आणण्यासाठी अर्थसहाय्य देण्याची योजना कृषि विभागामार्फत विशेष घटक योजनेंतर्गत १९८२ पासून राज्यामध्ये राबविण्यात येत आहे. या योजनेंतर्गत जमीन सुधारणा, निविष्टा पुरवठा, पीक संरक्षण ओजारे / शेतीची सुधारित औजारे, बैलगाडी, बैलजोडी/ रेडेजोडी, इनवेल बोअरिंग, जुनी विहिर दुरुस्ती, पाईपलाईन, पंपसेट, ताडपत्री, नविन विहिर इत्यादी बाबींवर अनुसूचित जाती/ नवबौद्ध शेतकऱ्यांना अनुदान देण्यात येते. सामाजिक न्याय विभागाने मंजूर केलेल्या ₹ १८००४.९८

लाख (एकशे ऐंशी कोटी चार लाख अठ्ठाण्णव हजार फक्त) नियतव्ययास शासनाची प्रशासकीय व वित्त विभागाने सदर योजनेंतर्गत लेखानुदानाने उपलब्ध करून दिलेल्या ₹ १६३६.६१ लाख निधीच्या कार्यक्रमास दि. १३ जुलै, २०१२ च्या शासन निर्णयान्वये, त्याचप्रमाणे ₹ ११८६७.२३ लाख निधीच्या कार्यक्रमास दि. २२ ऑक्टोबर, २०१२ रोजीच्या शासन निर्णयान्वये वित्तीय मान्यता देण्यात आली आहे.

सदर योजना सन २०१२-१३ मध्ये राज्यात राबविण्यासाठी सुधारित अंदाज सन २०१२-१३ नूसार उर्वरित ₹ ९००.१४ लाख (रूपये नऊ कोटी चौदा हजार फक्त) निधी वितरित करण्यास वित्त विभागाने मान्यता दिलेली आहे. त्यानुसार, सदर योजनेंतर्गत ₹ ९००.१४ लाख (रूपये नऊ कोटी चौदा हजार फक्त) निधीस वित्तीय मान्यता देण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय-

अनुसूचित जाती / नवबौद्ध शेतकऱ्यांचे शेतातील पिकांचे उत्पादन वाढवून त्यांच्या उत्पन्नात वाढ करण्यासाठी अनुसूचित जाती / नवबौद्ध शेतकऱ्यांना शेतीसाठी अर्थसहाय्य देण्याची विशेष घटक योजना सन २०१२-१३ मध्ये राबविण्यासाठी सदर योजनेंतर्गत सुधारित अंदाजानुसार उर्वरित ₹ ९००.१४ लाख (रूपये नऊ कोटी चौदा हजार फक्त) निधीच्या कार्यक्रमास शासनाची वित्तीय मान्यता देण्यात येत आहे.

२. या योजनेंतर्गत जमीन सुधारणा, निविष्टा पुरवठा, पीक संरक्षण ओजारे / शेतीची सुधारित औजारे, बैलगाडी, बैलजोडी/ रेडेजोडी, इनवेल बोअरिंग, जुनी विहिर दुरुस्ती, पाईपलाईन, पंपसेट, ताडपत्री, नविन विहिर इत्यादी दि. १३ जुलै, २०१२ च्या शासन निर्णयासोबत निर्गमित केलेल्या परिशिष्ट (एक) मधील कार्यक्रम परिशिष्ट (दोन) मध्ये दिलेल्या मार्गदर्शक सूचनांनुसार राबविण्यास शासन मान्यता देण्यात येत आहे. त्याचप्रमाणे उपरोक्त योजना राबविताना दि. १३ जुलै, २०१२ च्या शासन निर्णयासोबत निर्गमित केलेल्या परिशिष्ट (तीन) मधील कार्यपद्धतीचे काटेकोरपणे पालन करण्यात यावे.

३. जे लाभार्थी नविन विहिर या घटकाचा लाभ घेणार आहेत, त्यांचे साठी प्रती लाभार्थी अनुदानाची कमाल मर्यादा ₹ ७००००/- ते ₹ १०००००/- राहिल व जे लाभार्थी नविन विहिर या घटकाचा लाभ घेणार नाहीत, त्यांचेसाठी अनुदानाची कमाल मर्यादा ₹ ५००००/- (रूपये पन्नास हजार फक्त) राहिल. नविन विहिर या घटकासाठी कमाल मर्यादा ₹ १०००००/- असली तरी विहिर खोदाईसाठी खर्च कमी झाल्यास खर्चाच्या मर्यादेइतकेच अनुदान देय राहिल.

४. सदर योजनेच्या अमंलबजावणीसाठी सविस्तर मार्गदर्शक सूचना कृषि संचालक (विस्तार व प्रशिक्षण), कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांनी निर्गमित कराव्यात. या मार्गदर्शक सूचना निर्गमित करतेवेळी त्यात पुढील प्रमुख बाबी अंतर्भूत करण्याची दक्षता घ्यावी.

(i) प्रत्येक जिल्ह्याचा विस्तार व फलोत्पादन विकास आराखडा तयार करण्यात येत आहे, त्यामध्ये या योजनेचा गरजेनुरूप अंतर्भाव करण्यात यावा.

(ii) या योजनेचे मुल्यमापन त्रयस्थ यंत्राणेकडून (Third Party Evaluation) करून घ्यावे.

(iii) वैयक्तिक लाभार्थी निवडताना महिला लाभार्थींना प्राधान्य देण्यात यावे. असे लाभार्थी उपलब्ध न झाल्यास इतर पात्र लाभार्थींची निवड करण्यात यावी.

(iv) स्वर्गीय कर्मवीर दादासाहेब गायकवाड स्वाभिमान व सबळीकरण योजनेंतर्गत सामाजिक न्याय विभागामार्फत अनुसूचित जाती व नवबौध्द घटकांना ४ एकर जिरायत अथवा २ एकर बागायती जमिनीचे वाटप करण्यात येत आहे. सदर लाभार्थ्यांना अनुसूचित जाती उपयोजनेंतर्गत प्राधान्याने लाभ देण्यात यावा.

(vi) या योजनेंतर्गत घेतलेल्या कार्यक्रमाची व लाभार्थ्यांची यादी जिल्हा परिषद, पंचायत समिती, जिल्हाधिकारी, तहसिल व जिल्हा समाज कल्याण अधिकारी कार्यालयात लावण्यात यावी, तसेच इंटरनेटवर उपलब्ध करून देण्यात यावी.

५. उपरोक्त योजना, सन २०१२-१३ या वर्षामध्ये राबविण्यास ₹ ९००.१४ लाख (रूपये नऊ कोटी चौदा हजार फक्त) खर्चाच्या कार्यक्रमासाठी कृषि संचालक (विस्तार व प्रशिक्षण), कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांना आहरण व संवितरण अधिकारी म्हणून घोषित करण्यात येत आहे व या निधीचे जिल्हानिहाय वितरण करण्यास त्यांना प्राधिकृत करण्यात येत आहे. या योजनेचा खर्च मासिक निधी विवरणपत्राच्या मर्यादेत होईल याची दक्षता कृषि संचालक (विस्तार व प्रशिक्षण), कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांनी घ्यावी.

६. सदर योजनेतर्गत उपलब्ध करून दिलेला निधी योजनेच्या अटी व शर्तीच्या अधीन राहून खर्च होईल व त्याबाबतचा सविस्तर अहवाल शासनाला विहित मुदतीत सादर केला जाईल याची दक्षता घ्यावी.

७. या योजनेवरील ₹ ९००.१४ लाख (रूपये नऊ कोटी चौदा हजार फक्त) खर्च सन २०१२-१३ करिता खालील लेखाशिर्षातून मंजूर असलेल्या तरतूदीतून भागविण्यात यावा.

लेखाशिर्ष:-

मागणी क्र. - डी-३

२४०१- पीक संवर्धन

८०० इतर खर्च,

८०० (दोन) पंचवार्षिक योजनेतर्गत योजना

राज्य योजनेतर्गत योजना,

विशेष घटक योजना

(००) (०३) दारिद्र्य रेषेच्यावर आणणेसाठी अनुसूचित जाती

उपयोजनेतर्गत शेतकऱ्यांना अर्थसहाय्य

(२४०१ १११४), ३३- अर्थसहाय्य

८. सदर शासन निर्णय वित्त विभागाचा अनौपचारिक संदर्भ क्र. १२४/ १३/ व्यय-१, दि. २९ मार्च, २०१३ अन्वये दिलेल्या सहमतीनुसार व मा. अपर मुख्य सचिव (कृषि व फलोत्पादन) यांच्या मान्यतेनुसार निर्गमित करण्यात येत आहे.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०१३०५०७१२५२४००८०१ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

वि.मा.बिवलकर

कार्यासन अधिकारी, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१. आयुक्त (कृषि), महाराष्ट्र राज्य, पुणे
२. सर्व विभागीय आयुक्त
३. सर्व सन्माननीय विधीमंडळ सदस्य,
४. संचालक (विस्तार व प्रशिक्षण), कृषि आयुक्तालय, पुणे (१० प्रतीसह)
५. संचालक, समाज कल्याण संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे
६. सर्व संचालक / सहसंचालक, कृषि आयुक्तालय, पुणे
७. सर्व विभागीय कृषि सहसंचालक,
८. जिल्हाधिकारी व सदस्य सचिव, जिल्हा नियोजन समिती (सर्व)
९. सर्व मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद
१०. सर्व अतिरिक्त मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद
११. सर्व जिल्हा परिषदांचे मुख्य लेखा व वित्त अधिकारी

१२. सर्व जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी
१३. व्यवस्थापकीय संचालक, महाबीज अकोला
१४. सर्व कृषि विकास अधिकारी, जिल्हा परिषद
१५. विशेष जिल्हा समाज कल्याण अधिकारी, सर्व जिल्हे
१६. जिल्हा समाज कल्याण अधिकारी, जिल्हा परिषद (सर्व)
१७. महालेखापाल महाराष्ट्र (लेखा व अनुज्ञेयता) मुंबई / नागपूर
१८. महालेखापाल महाराष्ट्र (लेखा परिक्षा) मुंबई / नागपूर
१९. अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई
२०. सामाजिक न्याय विभाग, मंत्रालय, मुंबई- ४०० ०३२ (कार्यासन विधयो -१)
२१. ग्रामविकास व जलसंधारण विभाग, मंत्रालय, मुंबई- ४०० ०३२
२२. सहसंचालक (विधयो) कार्यालय संचालक, समाज कल्याण संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे- १
२३. सर्व जिल्हा कोषागार अधिकारी
२४. वित्त विभाग व्यय-१ / अर्थसंकल्प-१३, मंत्रालय, मुंबई
२५. नियोजन विभाग, मंत्रालय, मुंबई- ४०० ०३२
२६. सर्व उप सचिव/ अवर सचिव / कार्यासन अधिकारी (फक्त कृषि), कृषि व पदुम विभाग
२७. मा. मंत्री (कृषि), यांचे खाजगी सचिव
२८. मा. राज्यमंत्री (कृषि), यांचे खाजगी सचिव
२९. निवड नस्ती (४अ)